

Sluchové vnímání

*PhDr. Kamila Balharová, ZŠ Tábořská, Praha
Ilustrace: Michaela Balogová Suchoňová*

OBSAH

Metodika	1. Úvod	2
	2. Metodický komentář	2
	2.1 Sluchové vnímání se zrakovou oporou	2
	2.2 Sluchové vnímání bez zrakové opory	3
	3. Závěr	4
	4. Zdroje	4
Materiál	Přílohy pro učitele č. 1–6	5–16

1. Úvod

Pokud **není sluchové vnímání dostatečně rozvinuté**, podílí se na vzniku **dyslexie a dysortografie**. Proto je důležité jeho rozvoj nepodceňovat a cíleně se mu věnovat. Následující cvičení jsou zaměřena na **rozvoj sluchové diference**.

Je dobré, když tyto úkoly plní doma rodič s dítětem, proto budu dále používat slovo rodič, i když všechny činnosti může stejně provádět např. učitel.

2. Metodický komentář

Při práci s žáky, kteří neměli dostatečně rozvinuté sluchové vnímání, jsem zjistila, že jim mohou pomoci **obrázky**. Někteří sluchově hůř odliší slovo salám a salát, i když se snažíme je co nejvýrazněji vyslovit. Těmto žákům pomáhalo **spojovat zvukový vjem se zrakovým**. Na tomto principu jsem založila práci s obrázky.

2.1 Sluchové vnímání se zrakovou oporou

Rodič vybere **dvojici obrázků, které se liší jedním písmenem**. Doporučuji začít slovy, která se od sebe liší první hláskou (**příloha pro učitele č. 1**), pokračovat souhláskou na konci slova (**příloha pro učitele č. 2**), dále hláskou uprostřed slova (**příloha pro učitele č. 3**) a jako poslední zařadit dvojice slov, které se liší samohláskou na konci, která nemění význam slova, ale mění jeho množství (**příloha pro učitele č. 4**).

Pod obrázky je připojeno i procvičované slovo pro snadnější orientaci rodičů. Pokud procvičujete s dítětem, které již umí číst, lze slova odstránit. Proto jsou uvedena v samostatném rámečku pod obrázkem.

Na počátku nácviку použijte pouze **tři dvojice**. Každý den přidávejte další dvojici obrázků, až nakonec pracujete se všemi obrázky z dané přílohy. K další příloze přistupujete až po bezpečném zvládnutí předchozích úkolů.

Veškerá cvičení probíhají **zpočátku s oporou zraku**. Teprve až dítě bezpečně zvládá cvičení s oporou zraku, lze od používání obrázků ustoupit.

Pojmenovávání obrázků a spojování s významem

Rodič jmenuje – dítě ukazuje na správný obrázek. Poté si role vymění.

Stejně, nebo různě?

Rodič vyslovuje dvě slova obrázků a ptá se, zda dítě slyšelo stejná slova, nebo ne.

Poznámka

Než začnete pracovat, ujistěte se, že vaše dítě bezpečně rozlišuje **význam slova stejný a různý**. Chtějte také po dítěti, aby slova používalo, ne aby říkalo jen ano-ne, nebo jen přikyvovalo hlavou.

E**4**

Jakou hlásku slyším?

Obrázky leží na stole. Rodič ukazuje na jednotlivé obrázky a vyslovuje slovo – dítě jmenuje počáteční hlásku (později poslední hlásku). Používáme obrázky z **přílohy pro učitele č. 1, 2 a 4**.

V počáteční fázi výuky je možné i počáteční hlásku (**příloha pro učitele č. 1**) zdůraznit, případně zopakovat pro snadnější určení. Podobně lze postupovat i s poslední hláskou (**příloha pro učitele č. 2 a 4**).

Rýmy

Vysvětlíte dítěti, že se nám říkadla dobře pamatují, když se některá slova rýmují. Rým je dvojice slov, která mají stejnou poslední slabiku, stejné zvukové zakončení slova. (Pro děti musíte některé věci zjednodušovat.) Použijte kartičky z **přílohy pro učitele č. 1**, které libovolně rozložte po stole.

Nejprve rodič jmenuje dvojice kartiček, které se rýmují a dítě je **vyhledává**.

Pak dítě **přiřazuje** již samostatně k sobě kartičky, které se rýmují.

Je možné, aby se zapojil i rodič, který se ve vyhledávání rýmů s dítětem střídá. Je to vhodné v okamžiku, kdy si ještě dítě některé dvojice rýmů nepamatuje. Rodič pak pojmenovává ty, které dítěti nejdou.

V okamžiku, kdy dítě zvládá cvičení s oporou zraku, lze procvičovat **rýmy pouze sluchovou cestou**. Některá slova jako náměty najdete v **příloze pro učitele č. 5**. Slova, která jsou tučně označena, mají děti nacvičená za pomoci obrázků v **příloze pro učitele č. 1** a je vhodné jimi začít. Samozřejmě lze ke sloům najít i jiné rýmy než ty, které naleznete v příloze.

2.2 Sluchové vnímání bez zrakové opory

V okamžiku, kdy dítě zvládá bezpečně úkoly s pomocí obrázků, můžete přejít na **procvičování bez zrakové opory**.

Stejné, nebo různé?

Toto cvičení již dítě zná. Proto pouze připomeňte pravidla a dodejte, že již nebudete používat obrázky. Že se bude již rozhodovat pouze pomocí sluchu. Poté rodič říká dvojice slov, které se liší pouze jednou hláskou (lze využít **přílohu pro učitele č. 6**).

Tip

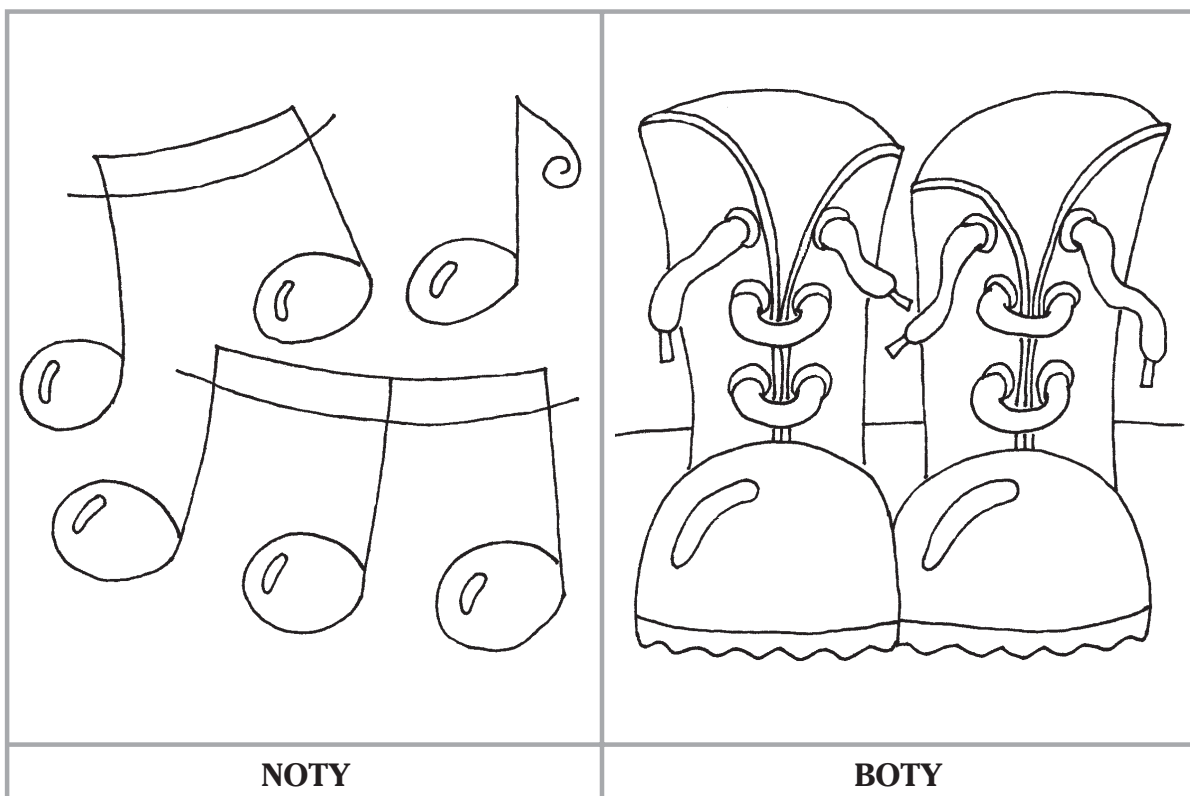
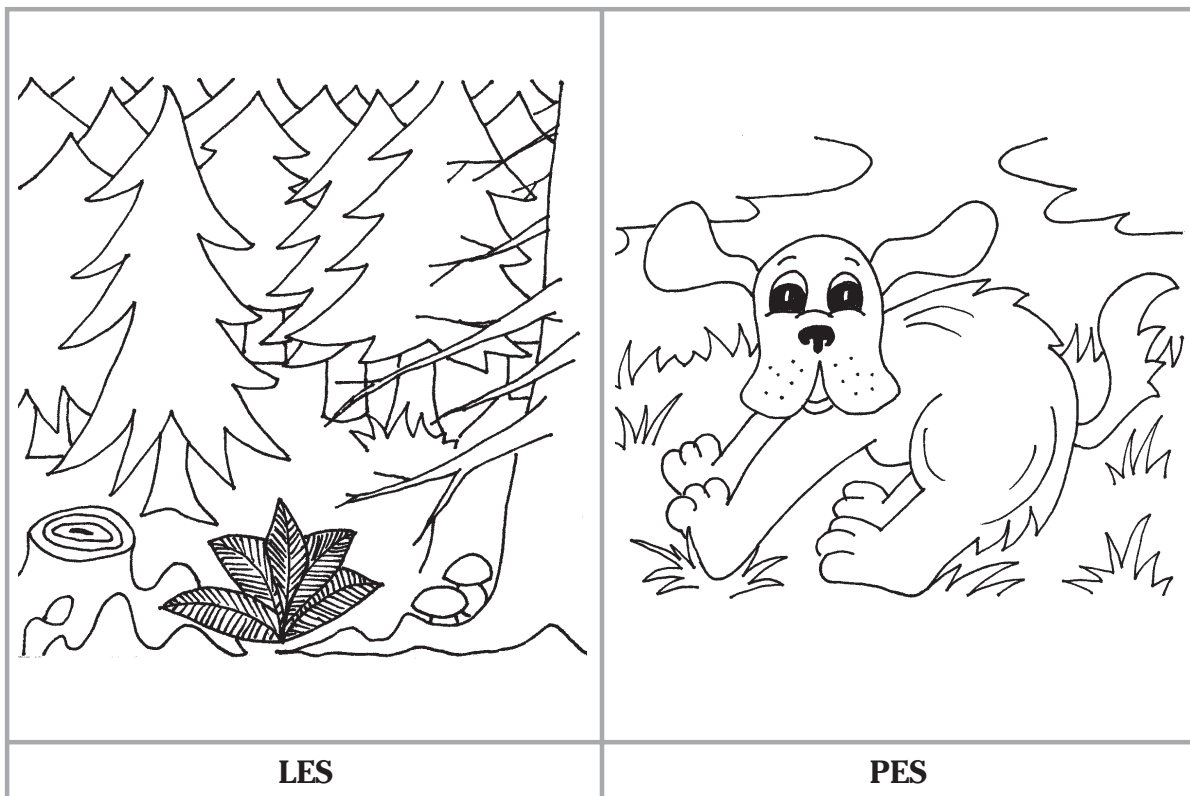
Doporučuji začít opět slovy, která již dítě bezpečně zná z předchozích cvičení, kdy používalo obrázky (v **příloze pro učitele č. 6** jsou vyznačena tučně).

Varianta

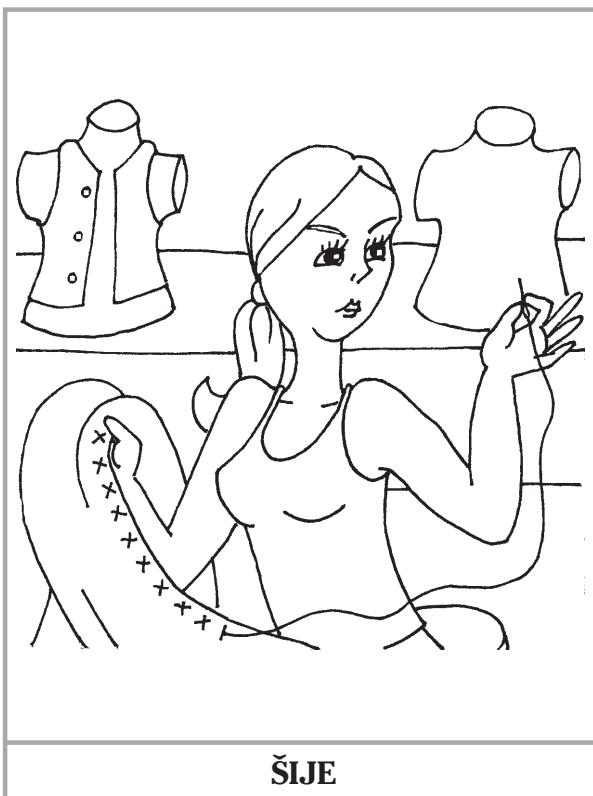
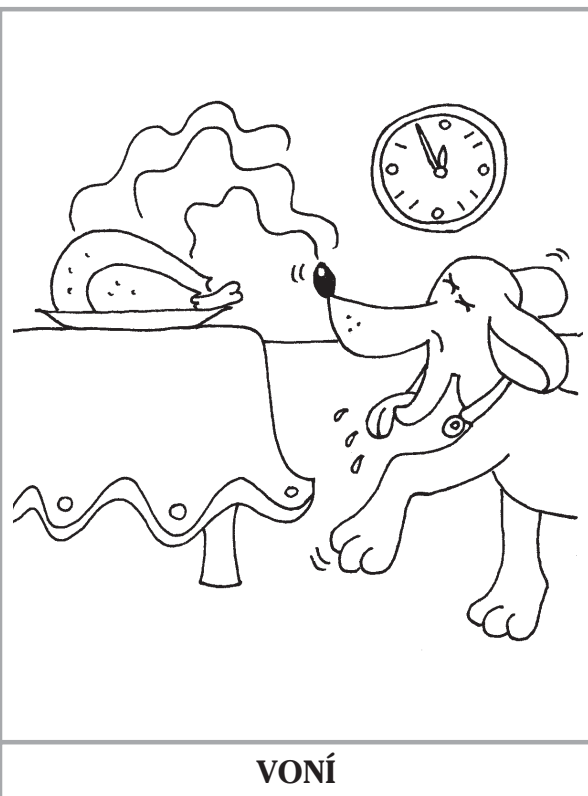
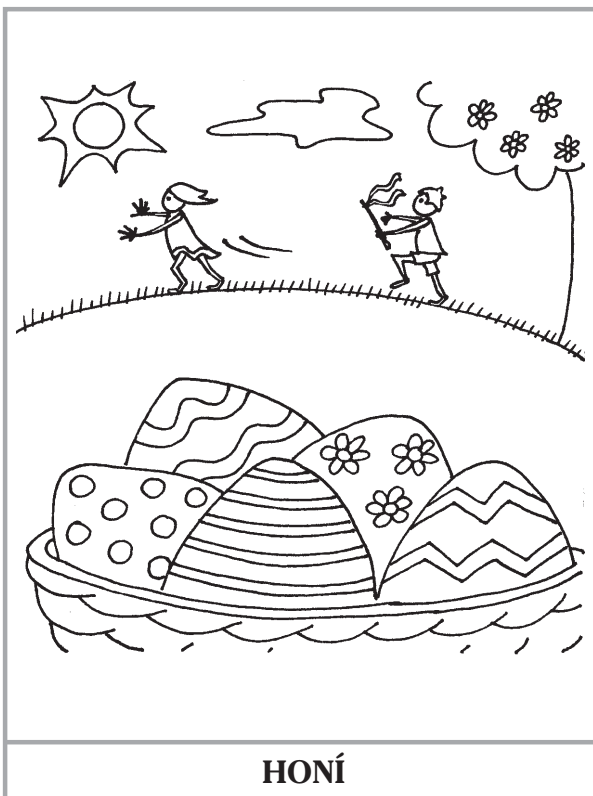
Tuto činnost lze snadno **zařazovat i do výuky**, například před čtením. Učitel se žáky vyrobí kartičky. Na jedné kartičce bude velkým písmenem napsáno S – stejné, na druhé kartičce R – různé. Každý žák potřebuje dvojici kartiček s písmeny R a S.

Učitel říká dvojice slov a žáci na domluvený povel zvedají kartičku, která svým písmenem označuje, zda žáci slyšeli slova stejně, nebo různě. Učitel nehodnotí chyby, pouze sám pro sebe zjišťuje, zda je nutné i nadále pokračovat s nácvikem, případně doporučit cvičení rodičům.

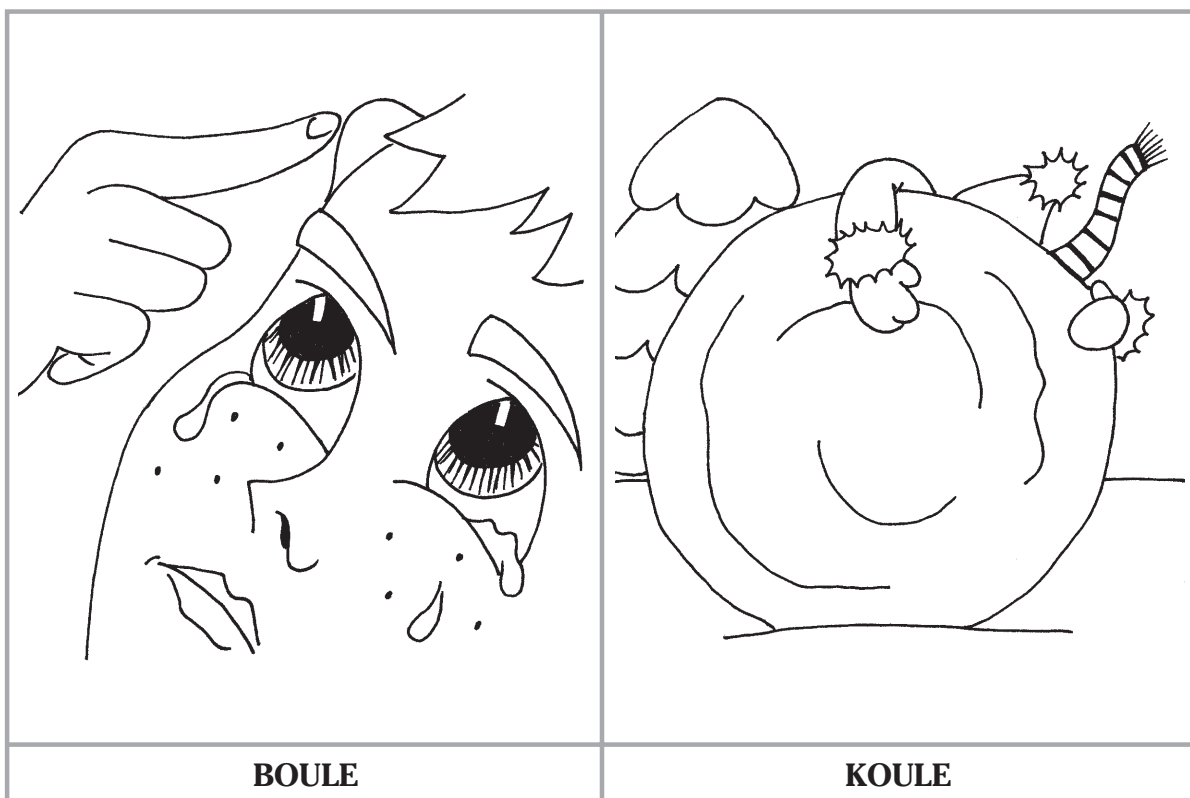
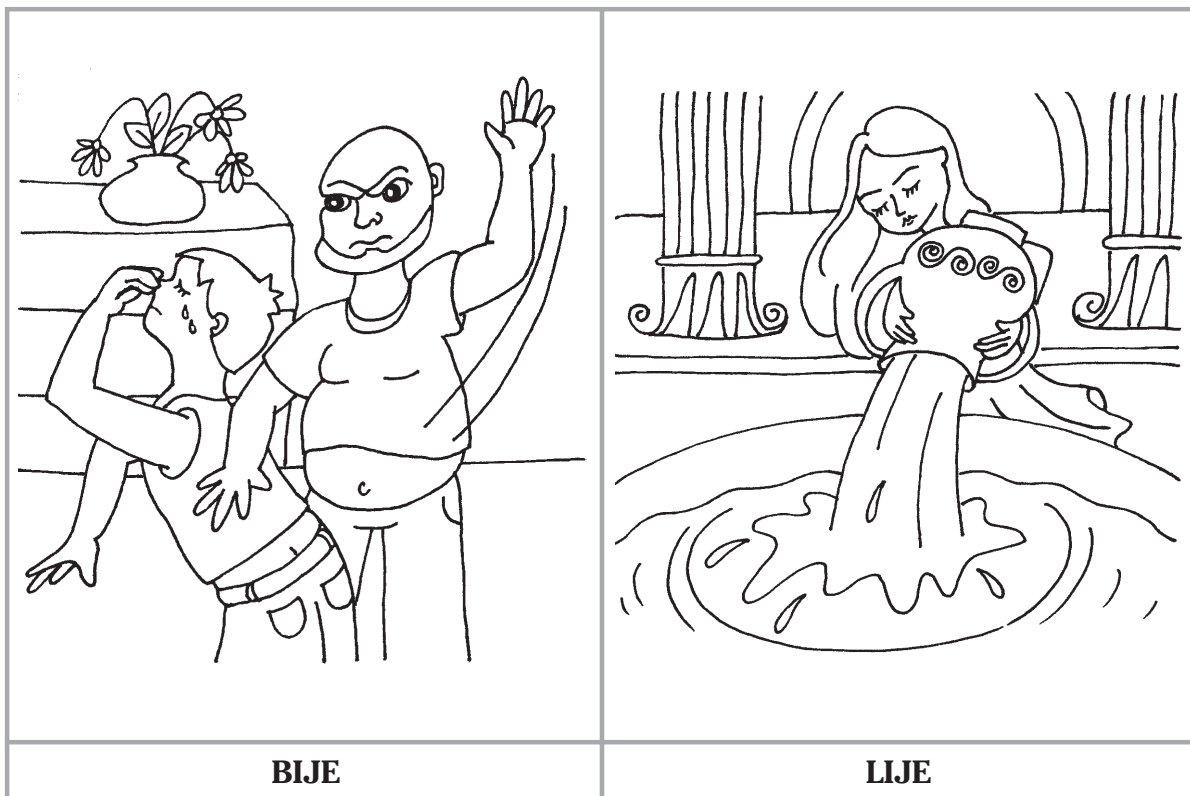
Příloha pro učitele č. 1a – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ PRVNÍ HLÁSKOU

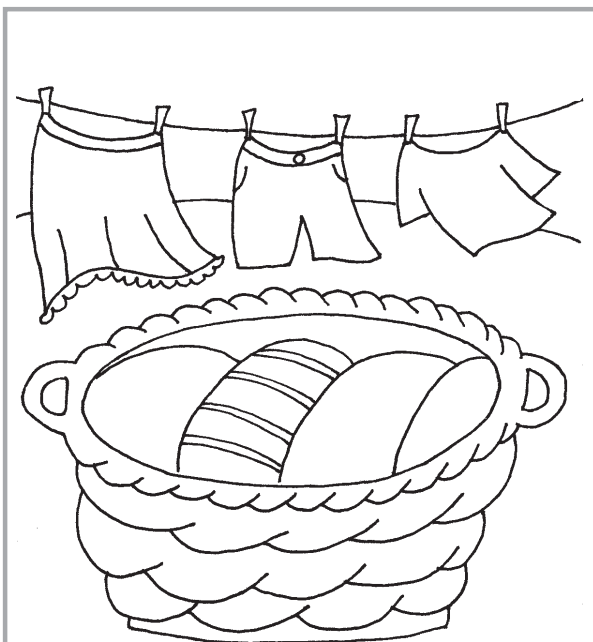
Příloha pro učitele č. 1b – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ PRVNÍ HLÁSKOU

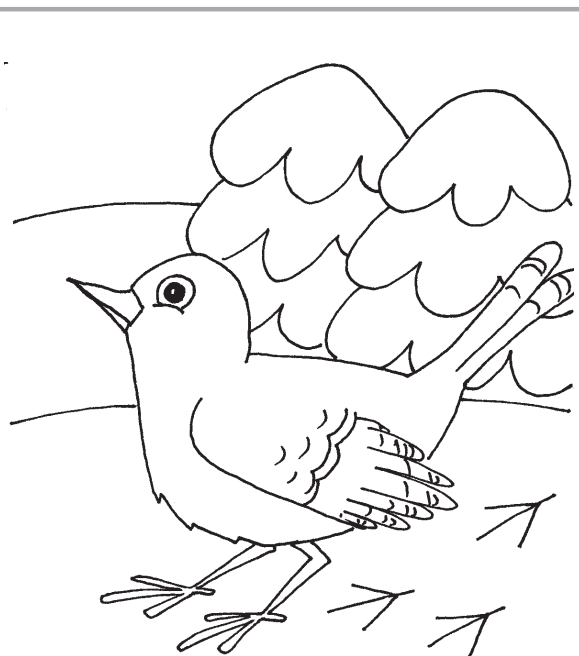
Příloha pro učitele č. 1c – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ PRVNÍ HLÁSKOU

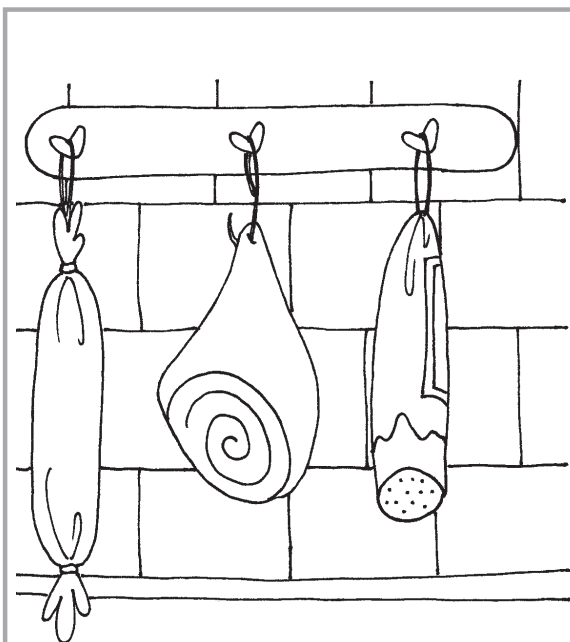
Příloha pro učitele č. 2a – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ HLÁSKOU NA KONCI

KOŠ

KOS

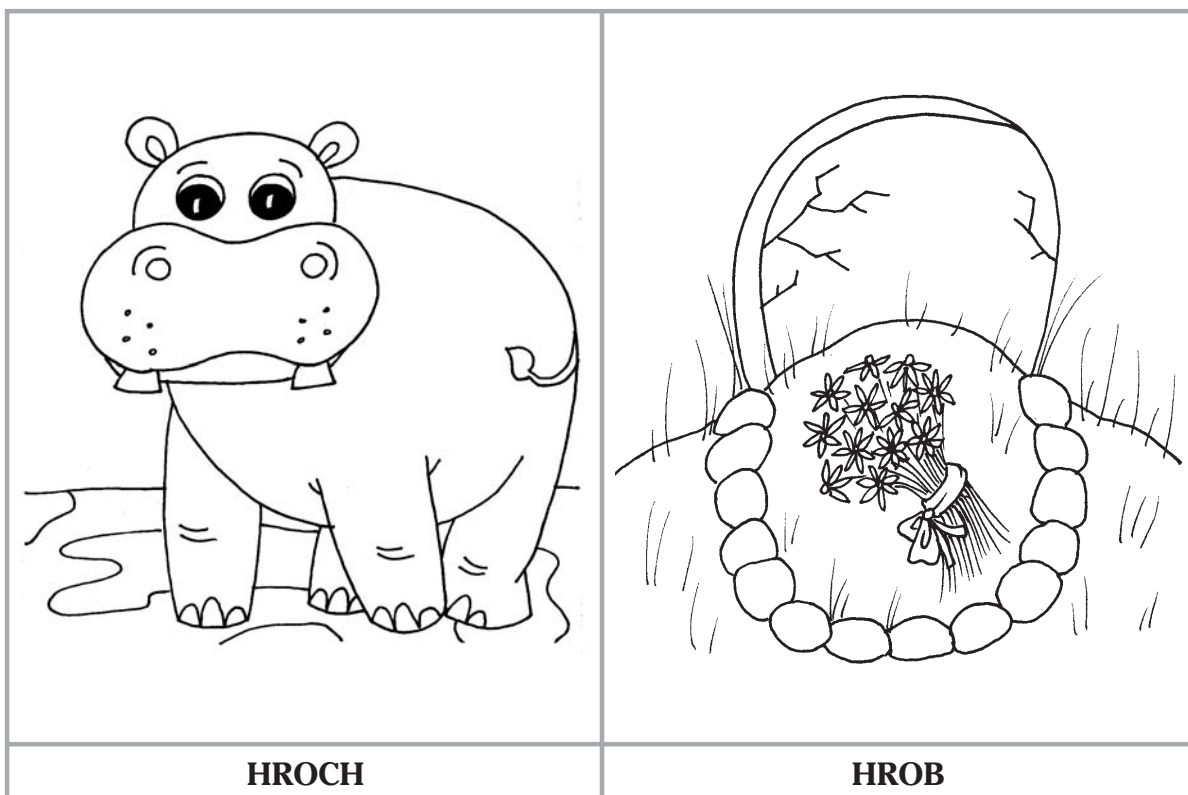

SALÁM

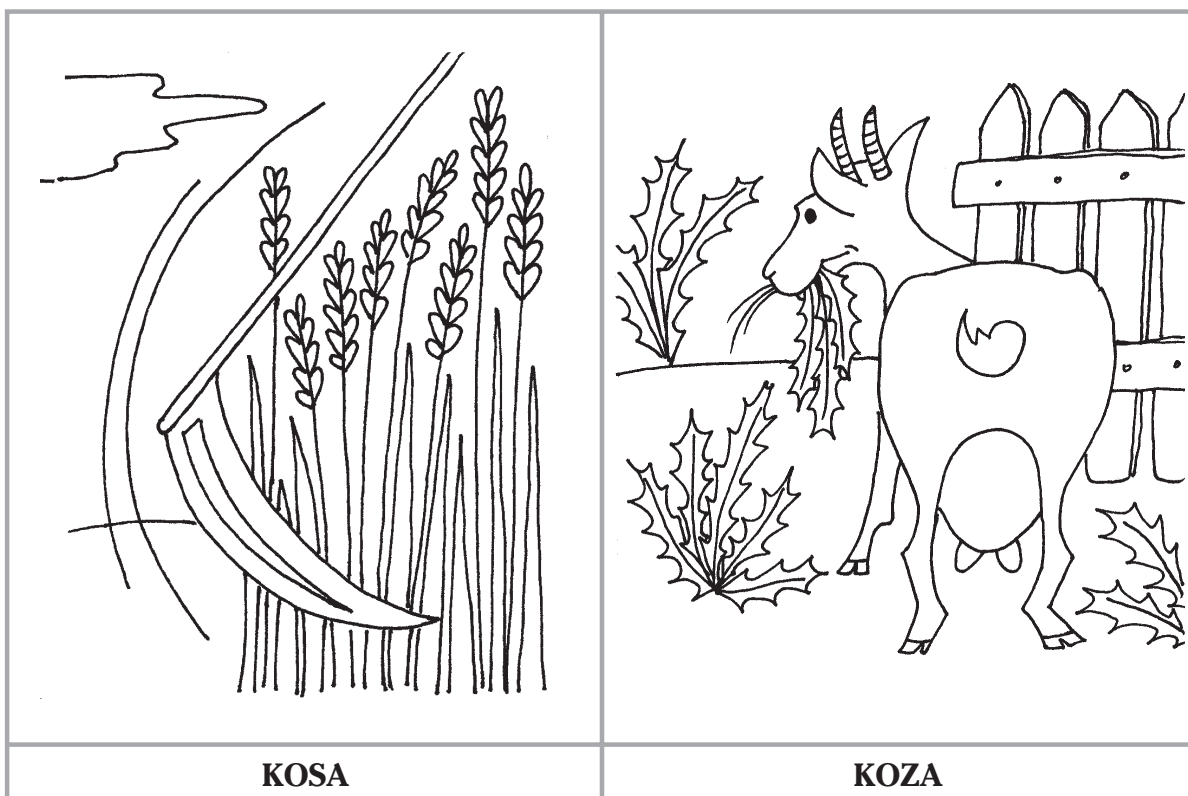
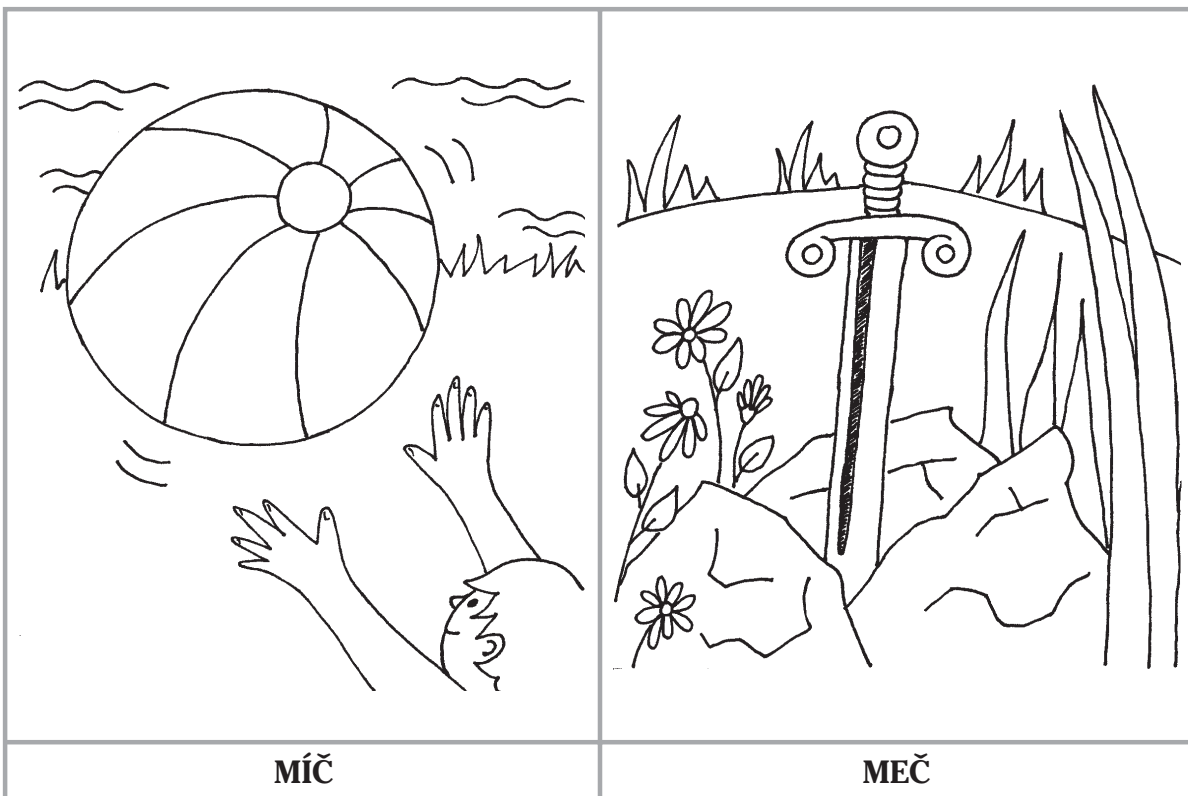

SALÁT

Příloha pro učitele č. 2b – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ HLÁSKOU NA KONCI

Příloha pro učitele č. 3a – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ HLÁSKOU UPROSTŘED SLOVA

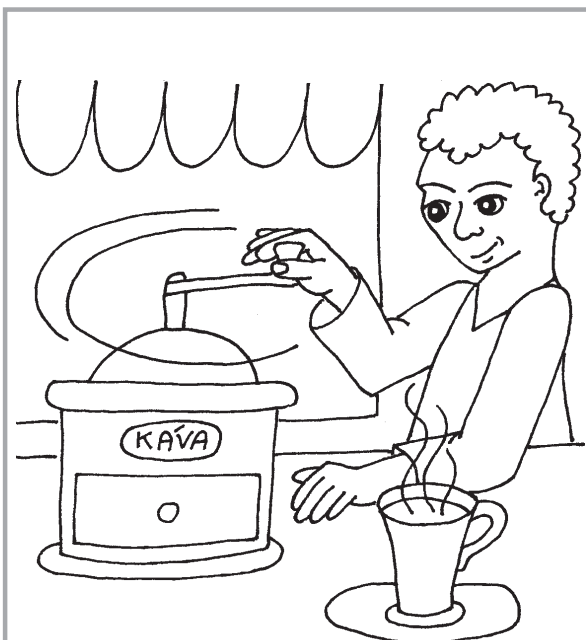
Příloha pro učitele č. 3b – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ HLÁSKOU UPROSTŘED SLOVA

ŘEPA

ŘEKA

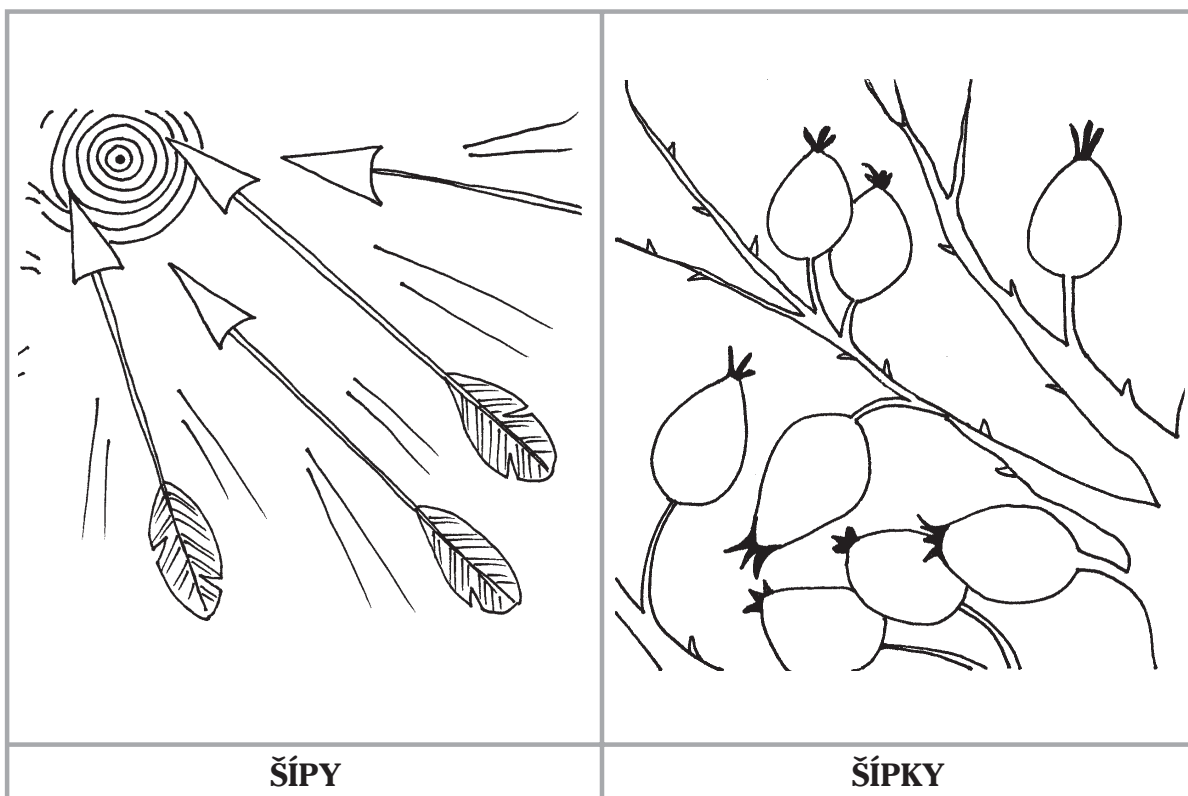
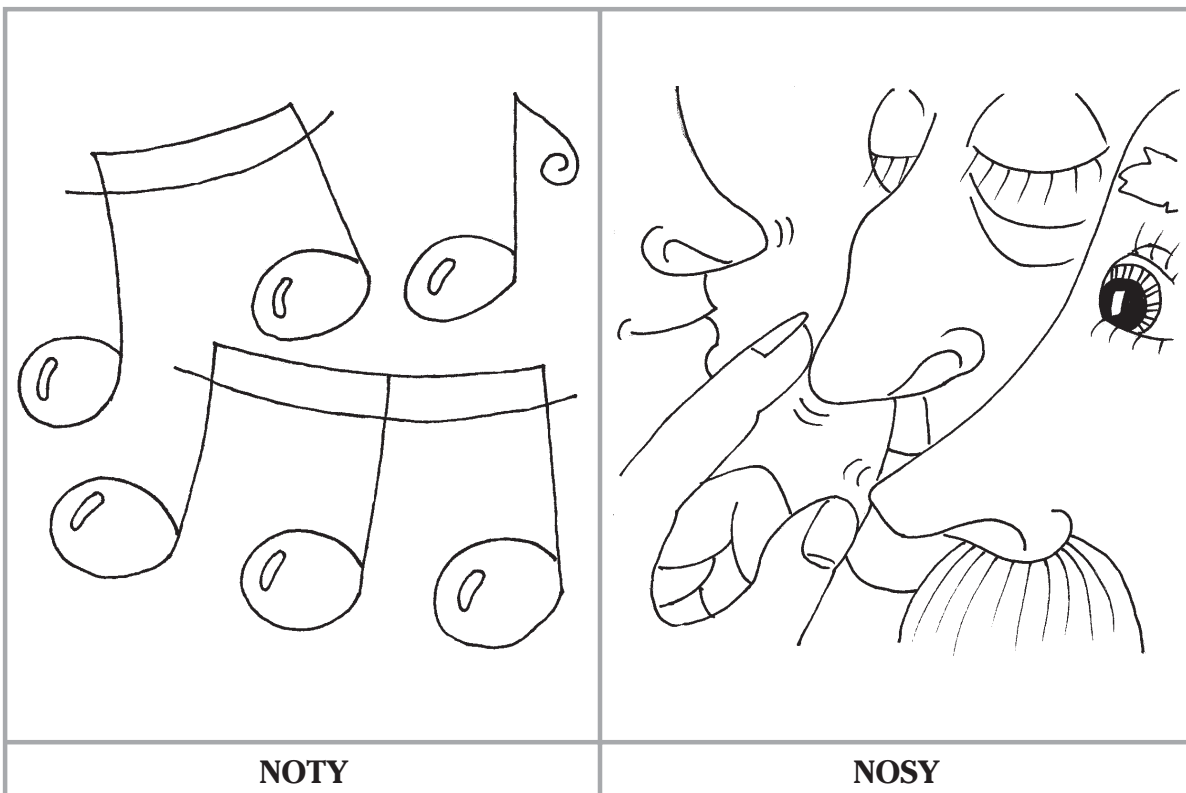

MELE

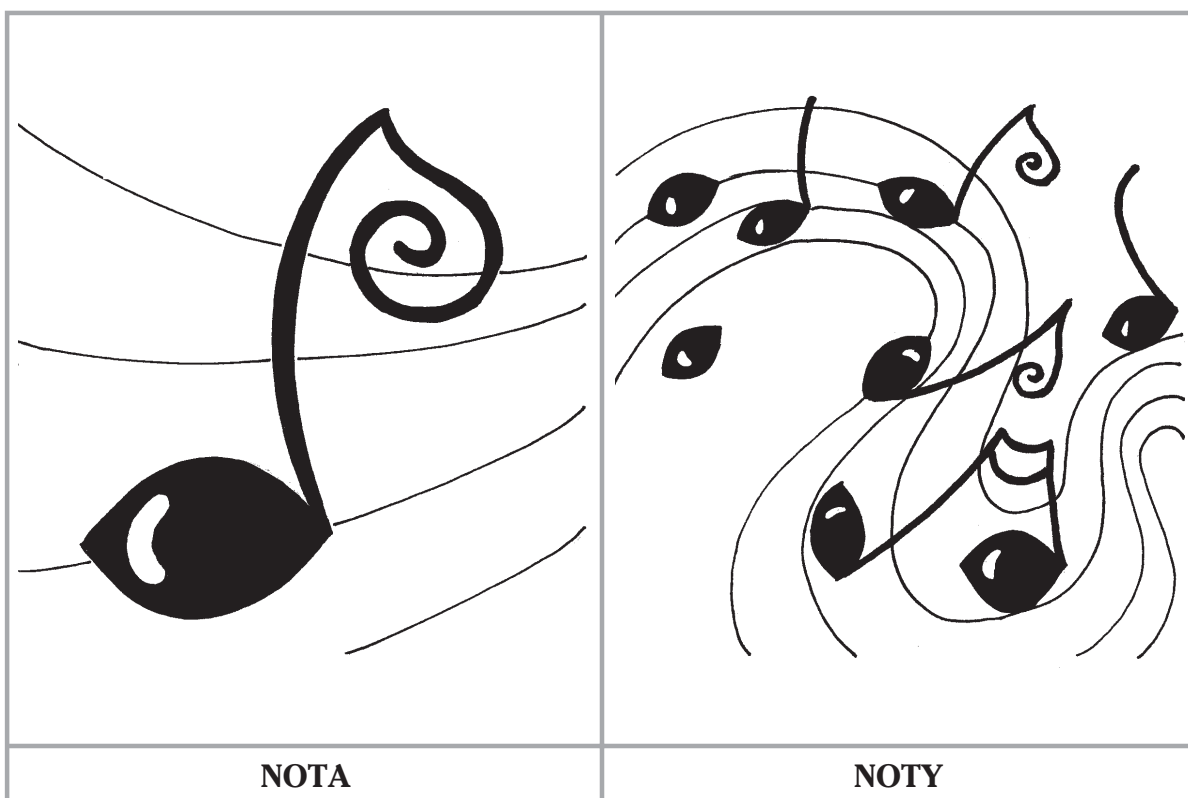
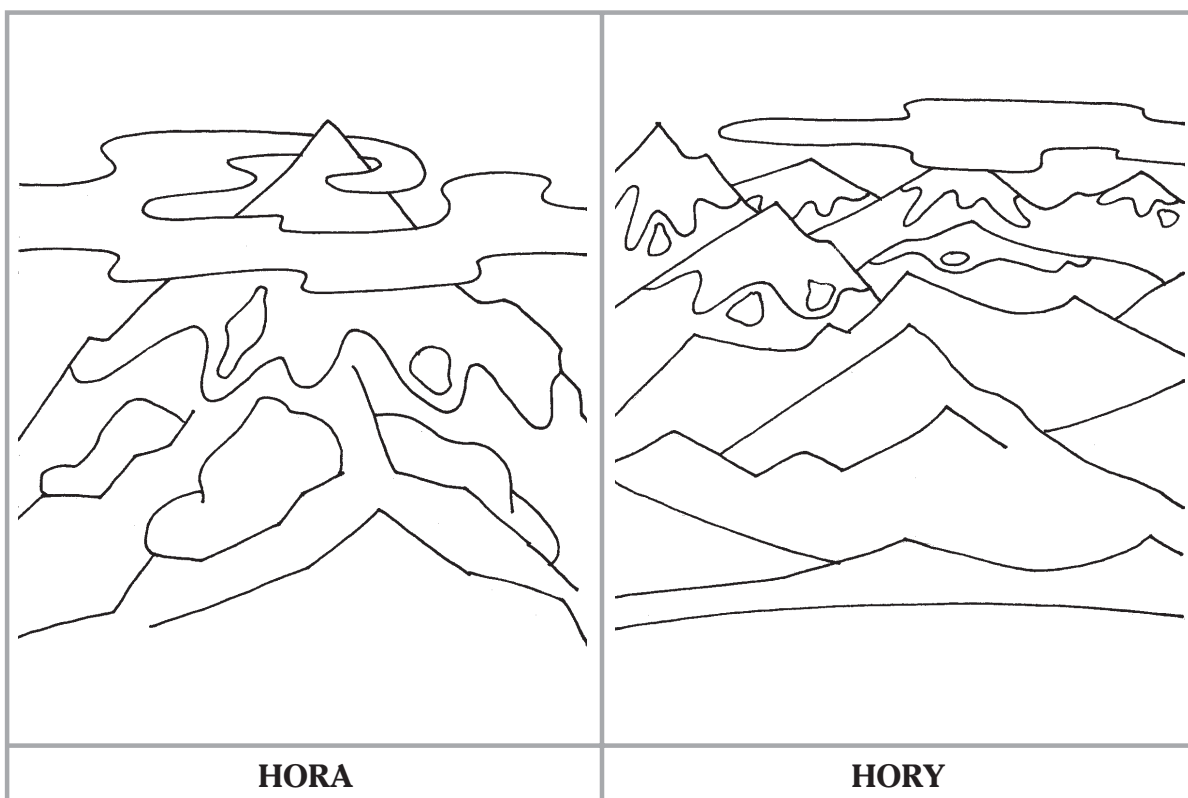

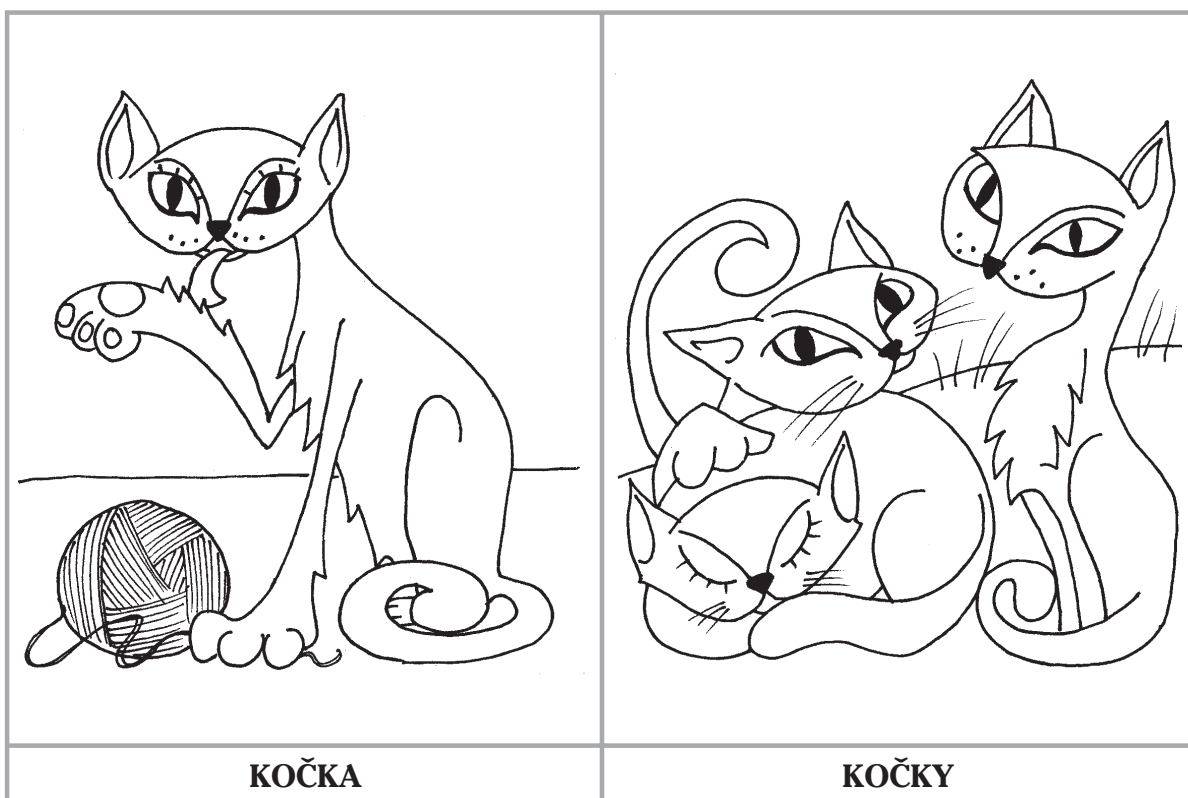
METE

Příloha pro učitele č. 3c – DVOJICE SLOV SE LIŠÍ HLÁSKOU UPROSTŘED SLOVA

Příloha pro učitele č. 4a – OBRÁZKY DVOJIC SLOV, VE KTERÝCH POSLEDNÍ HLÁSKA NEMĚNÍ VÝZNAM SLOVA, ALE MNOŽSTVÍ

Příloha pro učitele č. 4b – OBRÁZKY DVOJIC SLOV, VE KTERÝCH POSLEDNÍ
HLÁSKA NEMĚNÍ VÝZNAM SLOVA, ALE MNOŽSTVÍ

Příloha pro učitele č. 5 – RÝMY

les – pes

noty – boty

honí – voní

šije – pije

bije – lije

boule – koule

výhoda – pohoda

drobeček – chlapeček

zrníčka – sluníčka

ryje – zmije

kouká – louka

kolínko – maminko

hrom – strom

traktor – motor

houkají – koukají

vykoupu – pohoupu

Příloha pro učitele č. 6 – DVOJICE SLOV, KTERÁ SE LIŠÍ JEDNOU HLÁSKOU

les – pes	koš – kos	míč – meč
honí – voní	salám – salát	kosa – koza
šije – pije	hroch – hrob	řepa – řeka
bije – lije	nota – noty	mele – mete
boule – koule	hora – hory	šípky – šípy
noty – boty	kočka – kočky	noty – noky
svítí – kvítí	choť – chov	noha – nora
čočka – kočka	hra – hrb	vana – vata
šiška – liška	hrát – hráz	liška – lipka
fouká – houká	ves – ven	moře – moje
chobot – robot	dráp – drát	páka – pára
chata – pata	bič – bij	noty – nosy
chodník – vodník	kolo – kola	mycí – myší
hole – pole	pata – paty	kývá – kýchá
hodiny – rodiny	šiška – šišky	kupa – kuna
dělo – tělo	rána – ráno	paní – paví
zátka – látka	smrk – smrž	lodě – lože
drak – prak	strom – stroj	tele – teče